

ნიკო ჩხეიძე

ეკონომიკურ ურთიერთობებში მართლმადიდებლობის ფასეულობათა ბაზრების ზოგიერთი საკითხის შესახებ

ეკონომიკური ურთიერთობების მართლმადიდებლობის ფასეულობათა ბაზრების ზოგიერთი საკითხის შესახებ

თანამედროვე პირობებში, როცა ასე მრავალმხრივი, მრავალფეროვანი და რიტმული გახდა ეკონომიკური ურთიერთობები, ეკონომიკურ სუბიექტებს შორის წარმოიშვა მასიური, ინტენსიური კონტაქტები და სიგნალები, შეიძლება უწვეულოდაც გვეჩვენოს ეკონომიკის ძირითადი პრინციპებისა და მართლმადიდებლური მორალის შეთანაწყობა - უფალი, როგორც მოძღვარი სიყვარულისა, სიკეთისა, სათნოებისა და მიტევებისა და სამეურნეო საქმიანობის ორგანიზება, გაძღოლა, დღემუდამ ფიქრი, ზრუნვა კონკურენტების დამარცხებასა და ბაზარზე უპირატესი პირობების მოსაპოვებლად, პირადი ინტერესის როლის პრიორიტეტულობა, ერთი სიტყვით, ზრუნვა მხოლოდ მიწიერი ღირებულებებისათვის.

გადავხედოთ ზოგიერთ წინააღმდეგობას, რომელიც თითქოს სრულიად გამორიცხავს ეკონომიკის კავშირს ღვთის არსთან, რომელსაც, "როგორც არავის არასდროს ჩაუსუნთქავს მთელი პაერი, ასევე ვერც გონება დაიტევს მთლიანად და ვერც ხმა მოიცავს" (წმ. გრიგოლ ღვთისმეტყველი):

1. საბაზრო სისტემას, როგორც საზოგადოებრივი პროდუქტის განაწილების მექანიზმს არ ახასიათებს რაიმე სა-

ხის ეთიკური პრინციპები: ის საოჯახო მეურნეობები (ე.წ. "პაუსპოლდები"), რომელთაც ეძლევათ შესაძლებლობა მატერიალური რესურსების დიდ რაოდენობა დააგროვონ მემკვიდრეობით, მძიმე შრომისა და მომჭირნეობის, განსაკუთრებული საქმიანი გამჭრიახობის თუ მოტყუების (!) მეშვეობით, დიდ შემოსავალს იღებენ და შესაბამისად, ეუფლებიან საზოგადოებრივი პროდუქტის დიდ ნაწილს. აქ მთავარია პირადი ინტერესის მოტივი, რომელიც აწესრიგებს ეკონომიკის ფუნქციონირებას¹ (შეად. კელვეციუსის თეორია და პირადი ინტერესის ეგოიზმთან გაიგივების შესაძლებლობა-ავტ.).

2. 2. მომხმარებლის დიქტატი და არჩევანის თავისუფლება მოითხოვს მეწარმისაგან ისეთი

საქონელი მიაწოდოს ბაზარს, რომელზეც არსებობს (მაღალია) მოთხოვნა. ფასების მართვნიერებელი ფუნქციაც მოგების მიღების სანაცვლოდ მეწარმეს კარნახობს ბაზრისათვის აუცილებელი საქონლის სახეობას, თუმცა ზოგიერთი ასეთი საქონელი და მომსახურება ქრისტიანული მორალისა და პრინციპებისათვის მიუღებელია (ვივი და ვეცხლსასროლი იარაღი, ალკოჰოლური სასმელები, უხამსი ვიდეო და სხვა სახის პროდუქცია და ა.შ.). ამასთან, საქონლის წარმოების პროცესი კონკურენტუნარიან სივრცეში დაგეგმვის და პროგნოზირების მკაცრ პრინციპებს (ზრუნვას ხვალინდელზე) უნდა დაექვემდებაროს. სახარება კი გვამცობს "ამრიგად ნუ იზრუნებთ ხვალინდელ დღეზე, ვინაიდან ხვალინდელი დღე თვითონ იზრუნებს თავისთავზე. ყოველ დღეს საკმარისად აქვს თავისი საზრუნავი" (მათ. 7,34).

3. ეკონომიკური ურთიერთობებისათვის ამა თუ იმ დონით დამახასიათებელია ჩრდილოვანი ოპერაციები, როგორც კონკურენტების დამარცხების, მათი ბაზრიდან განდევნის, მაღალი მოგების (ხშირად შემოგების) მიღების მისწრაფება, კანონის დარღვევის მთავარი წინაპირობა (აღრიცხვა-ანგარიშგების გაყალბება, ბიუჯეტთან ანგარიშსწორების პირადი ინტერესების დაქვემდებარება და ა.შ.), ანუ "მიეცით კეისრისა კეისარს და ღვთისა დემეტოს" (მათ. 12,17) რთულად აღსრულებადია რეალურ ცხოვრებაში.

ნამონათვალი, რომელიც წინააღმდეგობათა ჯაჭვს წარმოგვიდგენს და ეკონომიკური საქმიანობის წარმართვისას ყოფიერი მიზნების მისაღწევად ქრისტიანულ დოგმებს არღვევს, შეიძლება გავაგრძელოთ. უფრო საინტერესო იქნება მათ შორის კავშირების ძებნა, თუ რამდენადაა შესაძლებელი საქონლისა და მომსახურების წარმოების, განაწილების, გაცვლისა და მოხმარების პროცესში, ამ დროს წარმოქმნილ ურთიერთობებში დაცულ იქნას პატიოსნება და წესიერება, სათნოება და მოყვასის სიყვარული.

ერთ-ერთი უმთავრესი საკითხი წარმოებით ურთიერთობებში საკანონმდებლო რეგულირება, სამართლებრივი ბაზისა და სამართლებრივი ატმოსფეროს უზრუნველყოფაა. საზოგადოდ,

¹ Макконнелл К., Брю С., Экономикс. М., Инфра-М, 2000. ст. 65.

ქრისტიანული ეპოქა საზოგადოების ცხოვრებაში კანონიერების დამკვიდრების ეპოქაა მოქმედების, საქმიანობის სფეროს განზრუნველად. იგავი მოწვევას სამართლებრივ გვამცნობს, რომ რჯულის მოწმის მიერ გამოსაცდელად დასმულ შეკითხვაზე “რა უნდა გავაკეთო, მოძღვარო, რომ საუკუნო სიცოცხლე დავიძვიდრო?” იესო პასუხობს: “რჯულში როგორ წერია? ‘შენ როგორ კითხულობ?’” (ლუკ. 10,25-26), ან კიდევ “არ იფიქროთ თითქოს რჯულის ან წინასწარმეტყველთა გასაუქმებლად მოვედი. გასაუქმებლად კი არა, აღსასრულებლად მოვედი” (მათ. 5,17). დასახელებულ იგავში ნახვენებია, რომ სამართლებრივ უპატრონა დატრიალს, უმწესს, მიიყვანა სასტუმროში, პატრონს 2 დინარი მისცა და უთხრა: “იხრუნე მასზე და, თუ ზედმეტი ხარჯი მოგივა, რომ დავბრუნდები, მოგცემ” (ლუკ. 10,35). ამდენად, ამ ურთიერთობებისათვის არ არის უცხო პატიოსანი სიტყვა მხარეებს შორის, ყოველგვარი ვალდებულებითი დოკუმენტის გარეშე.²

კანონმორჩილებას გამოხატავს უფალი კაპერნაუმში მისვლისას, როცა ემორჩილება დიდრამის ამკრებთ და იხდის სტატირს, რათა არ ცდუნდნენ ისინი (მათ. 17, 24-27). ნიშანდობლივია, რომ გადასახადის გადახდა (საგადასახადო აღმინისტრირება) და საბაჟოს გავლა ერთგვარად “იოლადსაცდური” საქმიანობის რიგს განეკუთვნებოდა და არცთუ იშვიათად უკავშირდებოდა “თამაშის აკრძალულ წესებს”. ამის დასტურია, რომ მებაჟე ფაქტობრივად ყოველთვის მოხსენიება ცოდვილთა გვერდით ან სინონიმად: “როდესაც მის სახლში დაჯდა, იესოსთან და მის მოწაფეებთან ერთად იჯდა ბევრი მებაჟე და ცოდვილი, რადგან მრავალნი იყვნენ იქ, ვინც გაჰყვა მას”. (მარ. 2,15), ან “ხოლო თუ არც ეკლესიას გაუგონებს, მაშინ იყოს იგი შენთვის წარმართი და მებაჟე” (მათ. 18,17) ან კიდევ “ხოლო თუ თქვენ თქვენი მოყვარულები გეყვარებთ, რა იქნება თქვენი სახლაური? განა მებაჟეებიც ასე არ იქცევიან?” (მათ. 5,46). გავიხსენოთ ასევე მებაჟე ზაქეს გულწრფელი აღსარება: “აჰა, უფალო, ჩემი ქონების ნახევარს ღარიბებს მივცემ და თუკი ვინმესთვის რაიმე გამომიძალავს, ოთხმაგად მივაგებ” (ლუკ. 19,8).

გადავხედოთ სამართლებრივი ატმოსფეროს უზრუნველყოფისა და ეკონომიკური პოლიტიკის ზოგიერთ თანამედროვე ელემენტს:

ა) სრული დასაქმების მიღწევა – სამუშაო უნდა პქონდეს ყველას, ვისაც სურს და შეუძლია მუშაობა, ანუ ერისკაცთა მეცადინეობა უნდა მიემართოს იმისაკენ, რომ ღვთის განხიზებით ყველამ გამოიმუშაოს სახრდო, ღვთისაგან ბოძებული. ამასთან, ღვთიურ განგებას მინდობილი ბიზნესი უნდა ემორჩილებოდეს ცნობილ მცნებას, რომლის მიხედვითაც კვირაში 6 დღე პატიოსან შრომას უნდა ეთმობოდეს, ერთი (შაბათი) კი მხოლოდ ღმერთს; დაუპყვირდეთ, რომ კაპერნაუმში მისვლისას უფალი ემორჩილება რა გადასახადის გადახდის სავალდებულებას, პეტრეს ავალებს: “წადი ზღვაზე, ისროლე ანკესი და პირველი თევზი, რომელიც მოხვდეს, ამოიყვანე, გაუღე პირი და შიგ იპოვი სტატირს. წამოიღე იგი, მიეცი შენთვის და ჩემთვის” (მათ. 17,27). ყურადსაღებია, რომ გადასახადების მოპოვებას თვით იესოც მხოლოდ შრომის ხარჯზე მიიხსენებს გამართლებულად და პეტრეს თევზის დასაჭერად უშვებს – ბუნებრივია უფალს ჩვენსას არ გაუჭირდებოდა სტატირის მოპოვება ვალდებულების შესასრულებლად, როცა ხუთი პურით და ორი თევზით ხუთი ათასი კაცი დააპურა.

ბ) შემოსავლების სამართლიანი გადაანაწილება და ეკონომიკური გარანტიები – საზოგადოების ერთი (მცირე) ნაწილი მაღალ შემოსავლებს იღებს, როცა მეორე ნაწილს არასათანადო განათლება (კვალიფიკაცია) აქვს მიღებული და შესაბამისად, მათი შემოსავალი მცირეა. საზოგადოებაში ასევე არის მრავალი ხანდაზმული, ფიზიკური და გონებრივი ნაკლოვანების მქონე პირი. მოკლედ, საბაზრო სისტემა მნიშვნელოვან უთანაბრობას წარმოშობს უფლადი შემოსავლების (ეროვნული პროდუქტის) გადაანაწილებაში (შეად. ლორენცის მრუდი). სახელმწიფო, როგორც “სამართლიანი დესპოტი” მოვლდებულია აღმოფხვრას უთანაბრობა.³

გ) ფასების სტაბილური დონის შენარჩუნება – უნდა გამოირიცხოს ინფლაცია ან დეფლაცია

² საგულისხმოა, რომ აღმსარებელმა მოძღვრის წინაშე უნდა მოინანიოს პირცვალება, ანუ პირობის გატეხვა

³ აღსანიშნავია, რომ IX საუკუნეში არსებობდა განსაკუთრებული გადასახადი – “გლახაკთა ნაწილი”, რომელიც ბაგრატ კურაპალატმა დააწესა. იგი გლახაკთა და უპოვართა დახმარებას ითვალისწინებდა. მსგავსი სახელმწიფო პოლიტიკა გაგრძელდა თამარის ეპოქაშიც. სამეფო ხელისუფლება განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ღარიბებისათვის თავშესაფრების აგებას, ანუ “სახლებს ღარიბთათვის”. ასეთი სახლების შენახვა, რაც ზოგიერთი მონაცემით სახელმწიფო შემოსავლების 5-10%-ს შეადგენდა, სახელმწიფო კმაყოფაზე იყო (უფრო დაწვრილ. იხ. ივ. ჯავახიშვილი – “სამშენებლო ხელოვნება ძველ საქართველოში”, გვ. 63)

ცია, რასაც ეკონომიკური რეკვიზების გამოწვევა შეუძლია. ასების სტაბილურობა მშვიდობის, საზოგადოების მშვიდი თანაცხოვრების უმთავრესი გარანტია.

დ) ეკონომიკური ეფექტიანობა - მაქსიმალური უკუბუკების მიღება მინიმალური დანახარჯებით, ანუ ღვთისაგან ბოძებული სიმდიდრის, რესურსების მომჭირნეობით, რაციონალური გამოყენება.⁴

თანამედროვე, ცივილიზებული ბაზრის ძირითადი პრინციპია საბაზრო კონტრაგენტებისათვის თანაბარი, სამართლიანი მდგომარეობის უზრუნველყოფა, თუმცა არცთუ იშვიათია საბაზრო დეფორმაციები (მონოპოლიზმის ელემენტები, გავლენიანი ჯგუფების ზემოქმედება და ა.შ.), რაც ხელს უშლის სტაბილურობას და სახელმწიფოს ჩარევის აუცილებლობას წარმოშობს (შეად. ეკონომიკური ციკლის სახელმწიფო რეგულირების კეინსური თეორია). ბაზარი, როგორც რთული და ამავდროს ფაქიზი მექანიზმი, თითოეული მონაწილისაგან გარკვეულ მსხვერპლს (ხარკს) მოითხოვს. სანამ მიიღებ რაიმე აუცილებელს სხვა ადამიანებისაგან, უნდა შეგეძლოს მათთვის საჭირო, ფასეულის მინიჭება. გამოჩენილი მკვლევარი ფილიპ კოტლერი მარკეტინგს განიხილავს, როგორც საქმიანობის ფორმას, რომელიც მიმართულია მოთხოვნებისა და საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად გაცვლის მეშვეობით. "თამაზდროვე მარკეტინგი გაცილებით მეტს მოითხოვს, ვიდრე კარგი საქონლის შექმნა, ხელმისაწვდომი ფასის დაწესება და მისი მიზნობრივ მომხმარებელამდე მიტანა... ფირმებმა ასევე უნდა განახორციელონ კომუნიკაცია (სტიმულირების კომპლექსი-ავტ.) თავიანთ დამკვეთებთან".⁵ ამდენად, საბაზრო კონტრაგენტების ურთიერთობა, როგორც მუდმივი პროცესი, ორმხრივ სარგებლიანობას უნდა ეფუძნებოდეს: "როგორც გინდათ, რომ თქვენ მოგექცნენ ადამიანები, თქვენც ისე მოექცეთ მათ" (ლუკ. 6,31). ამასთან, საქონელგაცვლასა და საერთოდ, საქონელმიმოქცევასთან დაკავშირებული ურთიერთობების საფუძველი გაცვლაში მონაწილე სუბიექტების თავისუფლების ფონზე ნამოყალიბებული ინტერესთა თანასწორობაა, როცა თითოეული მათგანის გადაწყვეტილება ასე-

ვე თავისუფალია ვინმეს ან რაიმე ორგანოს დირექტივისაგან, (ადმინისტრირებისაგან), ანუ გარიგების ექვივალენტობის პრობლემა თვით გარიგების მონაწილეთა გადასაწყვეტია. სწორედ ასეთი სიტუაცია განაპირობებს გამყიდველისა და კლიენტის ერთგვარ პარმონიას. ბიბლია დალადებს: "როცა რაიმეს მიჰყიდი შენს თვისტომს, ან რაიმეს იყიდი შენი თვისტომისაგან, ნუ მოაჩუქებთ ერთმანეთს".

რწმენისა და ბიზნესის სინთეზი აუცილებელი პირობაა მეწარმე-მართლმადიდებლისათვის. მიგვანხია, რომ ეკონომიკური პროცესების მონაწილეთა არარელიგიურობა ან ნაკლები ღვთისმოსიანობა შესაძლოა ბაზრის ეფექტურობის რღვევის ძირითად მიზეზად იქცეს. აღნიშნულს შეიძლება მოჰყვეს ეკონომიკური ციკლების ვარდნისა და დეპრესიის სტადიების გააქტიურება, კრიზისული სიტუაციები, რაც თავის მხრივ იწვევს მთლიანი შიდა პროდუქტის შემცირებას, უმუშევრობის ზრდას, პირადი შემოსავლების მკვეთრ დეფერენციაციას, ქონებრივ და სოციალურ უთანასწორობას და ა. შ.⁶

საბაზრო სისტემაში საქონლისა და მომსახურების წარმოება განიხილება შეზღუდული რესურსების პირობებში. როგორც ცნობილია, ძირითადი რესურსებია: შრომა, სამეწარმეო უნარი (არამატერიალური რესურსები), მიწა და კაპიტალი (მატერიალური რესურსები). მიწა, როგორც ეკონომიკური კატეგორია, მოიცავს არამარტო სახნავ-სათეს სავარგულებს, არამედ ნავთობისა და ბუნებრივი აირის საბადოებს, მინერალებს, მადნებს და ა.შ., ბუნებისაგან (ღვთისაგან) ნაბოძებ მთელს სიმდიდრეს. მიწის ფლობის საკითხის განხილვა სცილდება ამკვეთნიურ რეალიებს. ადამიანი სიმბოლურადაა ამ რესურსების მფლობელი, რომელსაც მას ღმერთი უძღვის, ანუ ადამიანის ამკვეთად მოგვლინება დროებითად აქცევს მიწაზე მის საკუთრებასაც. ამდენად, მიწის მესაკუთრე ფაქტობრივად არის სიმბოლური მმართველი, მენეჯერი მართვის უფლებით. შესაბამისად, ღმრტისაგან ნაბოძები სიმდიდრის მმართველს უპირველესად ღვთის წინაშე ეკისრება პასუხისმგებლობა.

კაპიტალი საინვესტიციო რესურსია და მოიცავს მანქანებს, დანადგარებს, მოწყობილობებს

⁴ აღმსარებელი მორწმუნის მიერ მოძღვრის წინაშე აღიარებულ ცოდვას განეკუთვნება ფულის უღანგა.

⁵ Котлер Ф., Основы маркетинга. М., "Прогресс", 1991, ст. 33.
⁶ ამ მხრივ ბევრს გვახსენებს ქართული ეროვნული ვალუტის ბანკოტებზე წმინდა თამარ მეფის წმინდა დავით აღმაშენებლის, წმინდა ილია მართლის გამოსახვა. გავიხსენოთ ისიც, რომ ამერიკულ დოლარზე წარწერა In God We Trust (სვენ გვწამს ღმერთი) ჯერ კიდევ 1864 წელს დაიტანეს, რაც გავრცელებული აზრით, შემდგომში დოლარის ძლიერების საფუძველი გახდა.

და ა.შ. ამ საშუალებათა წარმოება და დაგროვება არის სწორედ ინვესტირების პროცესი. მართლმადიდებლობის დამოკიდებულება სიმდიდრისაკენ მისწრაფების, დაგროვების მიმართ მრავალმხრივ გააზრებას მოითხოვს. აქ მთავარია სულიერი მარგალიტების ძიება და დაგროვება, მიწიერი სიმდიდრის ძებნა კი ამათა, ფუჭია: “დაიმზადეთ უცვეთელი ქისები, საუკუნოდ უღვევი საუნჯე ზეცაში, სადაც ქურდი ვერ მიეკარება და ჩრხილი ვერ დააზიანებს, ვინაიდან სადაც თქვენი საუნჯეა, გულიც იქ იქნება” (ლუკ. 12, 33-34). შეიძლება თუ არა ცალკეულ შემთხვევებში მიწიერი სიმდიდრის დაგროვება ნიშნავდეს სულიერი სიმდიდრის დაგროვებასაც? თუკი მატერიალური ფასეულობების (ღირებულებების) დაგროვება მიმართულია ღვთის მცნებათა აღსასრულებლად, ადამიანთა სასიკეთოდ, ამგვარი ქმედება გამართლებული და საცხონებელია. ამქვეყნიური სიკეთეებისადმი მისწრაფება მფლობელს ენების მონად აქცევს: “არ უნდა ისურვო ისეთი რამ, რომელსაც ოდესმე ვეღარ მოიხმარ და რომლის მუდმივ ფლობასაც ვერ შეიძლებ” (წმ. ნილოს სინელი). წუთისოფლის კეთილდღეობაც ხომ ამაო და დროებითია – იგი სულაც არ არის უცვლელი და სიხარულს მწუხარება და ვაება მოჰყვება (ეკონომიკურ საქმიანი აქტივობის, კონიუქტურული) ციკლში, რომელიც ეროვნული ეკონომიკის რეგულარულად განმეორებად მდგომარეობას ასახავს, დეპრესიის, დაცემის, გამოცოცხლებისა და ზრდის სტადიები ურთიერთმონაცვლეობენ. ეკონომიკის სწრაფი “გამოჯანმრთელება” კი ღვთიურ პრინციპებს დამორჩილებული საქმიანობის სწორად წარმართვაზე დამოკიდებული). ამდენად, სექტორული სისტემისაგან განსხვავებით, მიგვაჩნია, რომ მიწასა და ზეცაში სიმდიდრის დაგროვებას შეიძლება მოეძებნოს გარკვეული ალტერნატივა.

შრომას და სამეწარმეო უნარს ეკონომიკა განსაკუთრებულ არამატერიალურ რესურსად განიხილავს. შრომა, როგორც ფიზიკური და გონებრივი შესაძლებლობების ხარჯვა საქონლისა და მომსახურების წარმოების პროცესში, სამეწარმეო უნარი კი, როგორც განსაკუთრებული რესურსი. მეწარმე გამოდის ყველა რესურსის შერწყმის ინიციატორად და დადებითი კატალიზატორის როლს ასრულებს საწარმო პროცესებში. იგი მამოძრავებელი ძალაა საბოლოო

შედგენის – მოგების მისაღებად, ეწევა ბიზნესთან დაკავშირებულ მთელ რისკს და ნოვატორიცაა შეიტანოს პერიოდული კორექტირება ახალი სახეობის საქონლის, ტექნოლოგიების დასანერგად და ა.შ. საკითხთან მიმართებაში გამოვეყოფთ რამდენიმე ძირითად ასპექტს:

ა) მხოლოდ პატიოსანი, ღვთივსათნო საქმიანობის (შრომის) შედეგად საზრდოს მოპოვება, როგორც ქრისტიანული შრომითი მორალის ქვაკუთხედი: “ნეტარია ყოველი, რომელსაც ეშინია უფლისა და იარება მისი გზებით. შენი ხელების ნაყოფს თუ ჭამ, ნეტარება შენ და სიკეთე შენ!” (ფსალმ. 127).

ბ) სამეწარმეო უნარი არის განსაკუთრებული უნარი, რომელიც გერგილიანობას, განსაკუთრებულ ეკონომიკურ აღქმას პროგნოზირების უნარს და მრავალ სხვა თვისებას მოიცავს. შეიძლება საკმაოდ კარგი თეორიული ეკონომიკური განათლება მიიღოს ინდივიდმა, შეისწავლოს ენები და ა.შ., მაგრამ სათანადო სამეწარმეო უნარი არ აღმოაჩნდება. შეიძლება ითქვას, რომ იგი არის ღვთისაგან ბოძებული უნარი.

გ) მეწარმე ორგანიზებას უკეთებს საქონლისა და მომსახურების წარმოებას არა საკუთარი თავისათვის, არამედ სხვებისათვის. საბაზრო სისტემაში, რომელიც შრომის საზოგადოებრივ დანაწილებას და საქონელგაცვლას ეყრდნობა, წარმოება მრავალჯერადი პროცესია. მომხმარებელთა აბსოლუტური უმრავლესობა თვითონ არ აწარმოებს საქონელსა და მომსახურებას, რომელსაც მოიხმარს, ან იმის მცირე ნაწილს მოიხმარს, რასაც აწარმოებს.

დ) რაც უფრო წარმატებულია მეწარმე (სხვებისათვის), მით მეტი რესურსების კონცენტრაცია ხდება მასთან – საბაზრო მექანიზმის მაღალი ეფექტურობა აჯილდოებს მეწარმეს წარმატებული მუშაობისათვის. მეწარმე სიკეთის მქმნელია, თუკი ბიზნესის ეფექტური ორგანიზებით (მაგ., ხელმისაწვდომი ფასები ხარისხიან საქონელზე და ა.შ.) ადამიანებს აძლევს შესაფერის, ანაზღაურებად სამუშაოს.⁷ ამდენად, როგორც წმინდა წერილი გვასწავლის, “საქმით მართლდება კაცი და არა მხოლოდ რწმენით, რადგან როგორც სხეულია მკვდარი სულის გარეშე, ასევე რწმენაც მკვდარია საქმეთა გარეშე” (იაკ. 2,24-26).

ღირს ვიფიქროთ, რომ კაპიტალის დაგრო-

⁷ ჯანსაღი სამეწარმეო ურთიერთობების კვდომით შექუხებულმა უწმინდესმა და უნეტარესმა, საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქმა ილია მეორემ 1999 წელს საქართველოს პარლამენტში გამოსვლისას განაცხადა: “თუ დამწვები წარმოებები არ განთავისუფლდებიან მიძმე გადასახადებისაგან, ვერაფერი ვერ გაიხარებს... სვენ ვერ შევძლებთ უმუშევართა არმიის დასაქმებას. მე ძალიან ბევრს ვფიქრობ იმის შესახებ, თუ რა წარმოებები შეიძლება იყოს განვითარებული საქართველოში”.

ვების პროცესში მთავარია არა ის, თუ რამდენს ფლობს ინდივიდი, არამედ როგორ მოიპოვა და რა ნორმების დაცვითაა ჩართული ეკონომიკურ ურთიერთობებში. “რადგან ვისაც აქვს, მას მიეცემა, და ვისაც არა აქვს, ისიც წაერთმევა, რაცა აქვს” (მარ. 4,25). უპრიანია ღრმად ჩაუკვირდეთ ამ სიბრძნეს. მქონებელია, ვინც ეფექტურად იყენებს საკუთარ ქონებას (სიმდიდრეს) სხვათა სასიკეთოდ, არამქონებელი კი რომელმაც არ იცის ან არ შეუძლია ამის კეთება. თუმცა, სიმდიდრის ქონა არ ზღუდავს ქველმოქმედების არეალს. უფალი ამბობს: “გაყიდეთ ქონება თქვენი და გაეცით მოწყალება (ლუკ. 12,33)”. უფალს არ უყვარს მოწყალება, რომელიც თვალთმაქცურად, ანგარებით კეთდება და რომლის მიზანია ქების დამსახურება რაიმეს მიღების (ტაში, დიდება, წოდებები, საზოგადოებრივი აღიარება) სანაცვლოდ: “შენ კი, როცა მოწყალებას გასცემ, შენს მარცხენას ნუ ეცოდინება, რას აკეთებს შენი მარჯვენა” (მათ. 6,3). სესხის გაცემასა და ამა თუ იმ საქმიანობისათვის ფინანსური სახსრების მოპოვებაში სასურველია არ შეიქმნას დამაბრკოლებელი გარემოებანი, რაც სათნოებასთან ერთად, ეკონომიკურ ურთიერთობათა სტიმულირების, ადამიანთა დასაქმებისა და კეთილდღეობის საფუძვლად უნდა იქცეს. უფალი გვარიგებს: “ვინც გთხოვოს, მიეცი; ზურგს ნუ შეაქცევ იმას, ვისაც შენგან სესხება სურს” (მათ. 5,42).

ეკონომიური ურთიერთობებისათვის ერთ-ერთი უმთავრესია ბიბლიური მცნების “არ იპარო” დაცვა. იგი პირდაპირი მნიშვნელობით გაგებასთან ერთად და გაცვილებით ტყუადი და მრავლისმეტყველია თანამედროვე საქმიანი ურთიერთობებისათვის. მაგალითად, ხელფასების გაუსტუმრებლობა, ბიუჯეტთან ანგარიშსწორების შესუსტება, თაღლითობა (საბუღალტრო და სტატისტიკური ანგარიშგების დამახინჯება და გაყალბება), კონკურენტებთან არაკეთილსინდ-

სიერი ბრძოლა (ფასების შეკავება, დემპინგი, ფასების ფიქსირება, არაკეთილსინდისიერი რეკლამა), ასევე კლიენტთა მოტყუება, საიდუმლო ინფორმაციის გამჟღავნება, ძალადობა და შანტაჟი კონკურენტებთან ბრძოლაში, კლიენტებთან ურთიერთობის ხელგონურად გაფუჭების მიზნით, ქილერების მიგზავნა და ა.შ. ღვთისმგმობი ქმედებებისათვის ვერდიქტი ერთია: “რომელმან აღიღოს მახვილი, მახვილითვე მოკვდეს”.

ამდენად, მოკრძალებულად შევეცადეთ გაგვევლო ზოგიერთი პარალელი ღვთიურ სიბრძნეს, უხენაესის ფასეულობებსა და ეკონომიკურ ურთიერთობებს შორის. აუცილებელია აღიარება იმისა, რომ სამეწარმეო საქმიანობა, ბიზნესის უხენაესი გაგება ღმერთს უკავშირდება, რამდენადაც ღმერთი საწყისია, მისი კურთხევის გარეშე არც ერთი საქმე არ აღესრულება. ეკონომიკური ურთიერთობები არ უნდა განვიხილოთ მხოლოდ წარმოების, გაცვლის და რესურსების ეფექტიანად განაწილების პროცესში წარმოშობილ ურთიერთობებთან, არამედ მისი განხილვა უწინარესად საჭიროა, როგორც ადამიანისა ღმერთთან და მის კანონებთან. ამ სახით წარმართული ეკონომიკური საქმიანობა საწინდარია ბიზნესის რეალიზებისა, როგორც სულის გადარჩენისა, ამ საქმიანობაში მიღწევების ან წარუმატებლობის მიუხედავად. მაგანთა აზრით, შეუძლებელია აქტიურად ჩაება ეკონომიკურ ურთიერთობებში (ბიზნესში) და დაიცვა ბიბლიური მცნებები და ძირითადი მართლმადიდებლური ფასეულობები, რაც ეშმაკეული შეგონებაა. ცალსახად აღვნიშნავთ, რომ შესაძლებელია, თუმცა ეს იქნება დიდი ძალისხმევის, სულიერი ზრდის, მთმინებისა და ღვთიუციყვარულის შედეგი და თუკი ეკონომიკური ურთიერთობები კაცობრიობის უდიდესი გამოგონებაა, ყოველი გამოგონება შესაძლოა ღვთის სამსახურში ჩააყენო და ადამიანის სასიკეთოდ მიმართო.

ლიტერატურა და წყაროები:

1. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1991.
2. ბიზნესი ბიბლიის მიხედვით. ჟურნ. “გადასახადები”, №22, 2004.
3. მორწმუნის მოვალეობანი. ჟურნ. “კარიბჭე”, №4, 2007; №6, 2007.
4. უწმინდესის და უნეტარესის, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია მეორის სიტყვა საქართველოს პარლამენტის სახეიმო სხდომაზე. 1999.
5. Кандалинцев В., Бизнес во Христе. Эльверсия, www.sobor.vinchi.ru